

LA PEDRA SECA

RUTA PELS VOLTANTS DE SANT VICENÇ

Josep Borrut Casellas (Text)
Joan Cugat Martorell (Fotografies)

Abans de la fil·loxera, el 80% del terme estava conreat i els pagesos van deixar-nos moltíssimes construccions de pedra seca. El progressiu abandó dels camps va fer que molts d'aquests elements anessin quedant amagats i integrats en la pròpia natura, com si en formessin part. Però la nostra comarca, i d'una manera molt especial el nostre municipi, veu com de mica en mica s'omple d'urbanitzacions i d'infraestructures que de manera continuada i sense descans van trinxant-la i canviant-li la fesomia. I si hi afegim l'incivisme, tot plegat comporta un preu molt gran pel que fa al patrimoni arquitectònic i natural, d'una manera molt especial amb les construccions de pedra seca. Unes construccions que ens parlen del passat i que s'han de preservar per al futur. Perquè com deia en Fenosa, són veritables obres d'art i un museu a l'aire lliure. I a més hem de tenir en compte que des de l'any 2019, l'art de la pedra seca ha estat declarat per la UNESCO Patrimoni immaterial de la humanitat.

1. LA PEDRA SECA

Les ribes de la Mediterrània són una de les zones del món amb una major presència d'elements de pedra seca. La durabilitat del material usat (fonamentalment pedra calcària) i l'escassa vegetació espontània de les zones on abunda (a causa de l'escassa pluviometria) han contribuït a la conservació de moltes d'aquestes construccions: marges, barraques de vinya, cabanes de volta, basses, paravents, etc. Per la seva banda, la part meridional de Catalunya, les illes Balears, així com el nord del País Valencià constitueixen un dels màxims exponents de la pedra seca a la riba mediterrània.

La presència de la pedra seca a Catalunya es manifesta d'una forma més tangible al Camp de Tarragona, el Penedès, als secans de les Garrigues, l'Urgell, el Segrià, la Ribera d'Ebre, la Terra Alta, l'Empordà i el Montsià, entre d'altres.

Les construccions de pedra seca tenen un gran valor històric i són un autèntic referent identitari a molts territoris on predominen. En aquest sentit, han configurat al llarg dels segles uns paisatges agrícoles i ramaders de gran valor dominats sobretot per l'olivera, la vinya, l'ametller i els cereals, plenament adaptats als sòls i al clima.

Els murs de pedra seca, per la seva banda, a més de formar bancals o delimitar parcel·les, constitueixen rics ecosistemes per a moltes espècies animals (insectes i invertebrats, amfibis, rèptils i petits mamífers i també algunes espècies d'aus que hi nidifiquen) i vegetals (falgueres, líquens i molses).

2. L'ARQUITECTURA DE CONDICIONAMENT DE FINQUES

Al llarg de la història, moltes generacions han extret dels que acabaven essent camps de conreu les pedres que n'impedien la llaurada i el correcte creixement de les llavors. aquestes pedres han servit per construir els marges de despedregar i els murs de pedra seca, que protegeixen i limiten els camps i, en alguns casos, també les propietats.

2.1 MARGES

Els marges tenen tres funcions: separar propietats, delimitar camins i contenir la terra en terrenys amb desnivells. Alhora, però, també hi ha una funció complementària de cadascuna de les esmentades anteriorment: acumular pedres.

La geologia de la zona, determina clarament la presència i l'abundància de marges. Al terme del Vendrell podem trobar el pla de Mar, zona de poca altitud, i la zona interior on s'assoleixen altituds entre 200 i 300 m com el Puig Lleó o el Puig Claper. I zones més properes al Pla podem trobar el turó de ant Vicenç (113 m) o la Serra del Pardo (105 m).

Per tant doncs, aquests fets purament geològics, lligats a la humanització que s'ha fet de l'espai des de fa molt de temps amb l'objectiu de poder disposar de més terres conreables, han configurat tot aquest paisatge que ens envolta.

I si un element hi abunda, és precisament la pedra. Hi tenim doncs, matèria primera per a la construcció i per anar fent marges per salvar el desnivell, i poder conrear en zones on tot és un rocallís.

Si un marge fa la funció de contenir la terra, llavors només té una cara, ja que a l'interior s'hi posa pedruscall i la terra corresponent. Però si la missió és separar propietats o delimitar camins al mateix nivell, llavors tenen dues cares perfectament treballades, i l'amplària depèn de la quantitat de pedruscall que s'hi vulgui recollir o emmagatzemar a l'interior. Per exemple, a la zona de la Plana del Claper hi podem trobar marges de 2 m d'amplària, perquè és una zona amb molta pedra i calia recollir-la en algun lloc (Claper és un paraula que vol dir acumulació de pedres. En francès hi trobem clapière i en occità clapiera).

La tècnica dels margeners (o margeters com es anomenem al nostre poble) anava passant de generació en generació. Realitzar aquests marges tan alts (en trobem de fins a 9 o 10 metres) o d'altres situats en fondalades que aguanten sense problema torrentades molt fortes, no era feina fàcil.

Deien els vells margeners que les pedres tenien set cares i, per tant, calia col·locar-les adequadament per tal que d'alguna manera encaixessin entre elles. A més n'hi ha de moltes classes: petites, grosses, dures, toves, arrodonides, cantelludes, planes, ... Cadascuna tenia la seva funció dins e marge: a la base, al mig, per omplir forats, per a l'acabament, ...Els reblons són les petites pedres que ajuden a omplir aquells forats que deixen les més grosses i alhora fan que la pressió entre elles sigui més gran. Si el marge era alt i havien d'aguantar una gran quantitat de terra, s'atalussaven. I si eren al mig d'una fondalada, a més d'atalussar-se, es feien curvilinis per aguantar millor la força de l'aigua (com les parets de les preses actuals).

Col·locar doncs, les pedres correctament i sense que una sobresurti més que l'altra, és tot una tècnica i un art. La direcció o e ritme de les pedres pot variar segons el margener. El que trobem a terme del Vendrell és l'absència d'un ritme determinat, llevat als acabaments (part superior) que normalment sí que tenen una estructura determinada per tal que facin una millor lligada.

2.2 TRONES

Les trones són unes construccions de pedra seca més o menys circulars que envolten la soca d'un arbre. És molt habitual trobar-ne als camps, especialment pern reforçar les soques des garrofers, ja que són arbres que viuen molts anys.

Si són altes, s'acostumen a atalussar. Només tenen una cara, ja que l'interior és ple de terra.

En algunes ocasions trobem també marges que fan la funció de trona fent un semicercle on es troba l'arbre que cal protegir.

3. L'ARQUITECTURA DE SUPORT A L'ACTIVITAT AGRÍCOLA I RAMADERA

Corresponen a construccions que feien la funció de cobert d'estris i lloc de descans. L'utilitzaven els pagesos quan les feines del camp requerien romandre-hi més temps i per protegir-se de les tempestes quan les finques eren lluny del nucli urbà. Si les dimensions ho permetien s'utilitzaven també com a lloc de descans pels animals de tir. Amb la irrupció dels tractors i els cotxes, aquestes construccions han anat perdent la funció original. D'altra banda, les vores de les cabanes i barraques solen ser l'espai de la finca elegit per ubicar els diversos arbres d'ombra que, per la seva major grandària, han esdevingut referents d'un paisatge dominat per cobertures vegetals de poca alçada.

3.1 BARRAQUES

Es tracta del tipus de construcció més comú a la Mediterrània. A Catalunya, el trobem a les comarques centrals, al Camp de Tarragona i a tot el litoral en gran nombre. Probablement la tècnica per construir-les, el sistema d'aproximació de filades, sigui molt antiga. La tècnica consisteix en anar sobreposant les pedres horitzontalment sense polir, aplanades, ben aparellades entre si i amb un lleuger pendent. La filada superior es decanta cap a l'interior, tot formant anelles de pedra de radi decreixent fins a la cúpula, que es tanca amb una o diverses lloses. A vegades, a sobre també s'hi posa una capa de terra i argila i fins i tot fixadors vegetals, com els lliris (Iris germanica).

Se n'han fet molts estudis i inventaris. Les apps Wikipedra i Pedra Seca en són exemples. A nivell comarcal trobem treballs publicats a La Bisbal del Penedès o l'Arboç. Però en el nostre municipi estam encara molt lluny d'aquestes fites. Hi ha molta feina a fer, si bé el Grup de Pedra Seca de Sant Vicenç ha començat a posar fil a l'agulla, essent aquesta exposició un exemple, així com la preparació de la primera ruta de barraques del terme.

Com s'ha dit abans, la construcció amb pedra seca és un patrimoni estès per la Mediterrània i la seva tècnica es remunta a segles enrere. Amb tot, les barraques de les nostres comarques són de finals del segle XVIII i sobre tot del XIX i en menys quantitat dels primers anys del XX, coincidint amb l'època de major extensió del conreu de la vinya. Calia tenir un espai d'aixopluc per a les persones i animals, així com per guardar els estris del camp. Anar a peu o amb animal a conreus més o menys llunyans representava molt de temps i, per tant, requeria quedar-s'hi a dinar (i en èpoques de collita o feina intensa, a dormir si era necessari).

Quan parlem de barraques, sembla que totes siguin iguals. Doncs res més equivocat. No n'hi ha cap d'igual. En trobem de moltes formes, mides i tècniques constructives. Les portes poden ser molt diferents, així com els acabaments superiors.

Però si un element destaca en aquestes construccions, és la coberta. Al nostre municipi són sempre de falsa cúpula, excepte una que és de volta de canó. Realment és admirable

la tècnica d'aquells margeners capaços de construir només amb pedres, i sense cap element per lligar-les, aquests sostres que es feien amb lloses planes, que anaven tancant a cada circumferència feta fins arribar a la clau. La destresa dels margeners era importantíssima, no exempta de perills. Normalment estan construïdes sobre un rocallís (per aprofitar el terreny al màxim, ja que allà no s'hi podia cultivar, i a més era una bona base i un lloc net). Estan encarades cap a migdia i cobertes amb terra on s'hi plantaven lliris.

La planta pot ser de formes diverses: circular, més o menys arrodonida, quadrada, allargassada o totalment irregular. La majoria tenen una sola estança, però de tant en tant se'n poden trobar de dues (barraques bessones) que generalment tenen diferent mida i entrades independents (l'una per al pagès i l`altra per a l'animal). No és habitual que es comuniquin interiorment, però se'n poden trobar algunes mb aquesta característica. També s'hi poden trobar recers i acumulacions de pedres al voltant.

3.2 RECERS O PARAVENTS

Es tracta de construccions senzilles concebudes per protegir-se del vent, formades per una paret simple de pedra seca. Presenten formes diverses -circulars, de ferradura, quadrats, rectangulars- generalment amb l'entrada orientada al costat contrari d'on bufa el vent

3.3 BAIXADORS I ESCALES

Els marges representen una dificultat per a la comunicació entre els diferents nivells, però el pas de l'un a l'altre ha de ser possible tant per a persones com per a animals. Així doncs, els margeners ho havien de tenir en compte a l'hora de construir.

Per un costat tenim els baixadors. En trobem de dos tipus:

- Obertures (esportelles) a les parets del marge, que permetien passar d'un desnivell a l'altre amb animals o amb carro. S'acostumaven a fer en llocs on el desnivell era petit.

- Rampes o plans inclinats fets amb marge i omplerts de pedruscall per tal que la pluja no se'ls emportés. Acostumen a ser més estrets que els anteriors. Permeten el pas de persones i animals, i poden salvar desnivells més grans.

Per un altre hi ha les escales. Aquestes permeten el pas entre diferents nivells a través del marge. No són gaire còmodes, però permeten superar desnivells fàcilment. En trobem de dos tipus:

- Pedres llargues que sobresurten del marge (per a desnivells alts)
- Lloses planes fent una escala típica de graons (per a desnivells poc alts).

4. ELEMENTS DE PEDRA SECA PER A EMMAGATZEMAR AIGUA

A la conca mediterrània, amb una pluviometria irregular i més aviat escassa, esdevé fonamental la disponibilitat d'aigua sobretot per les persones, el bestiar i les hortes. La

pedra seca esdevé altre cop el mètode emprat per a la construcció de basses o construccions similars per tal d'aprofitar l'aigua de la pluja.

4.1 CISTERNES O DIPÒSITS DE VINYA

El nostre terme no és precisament un terreny d'aqüífers. Així doncs, els pagesos van haver d'enginyar-se-les per tal d'acumular aigua.

En temps més reculats, s'aprofitaven els cocons o es construïen basses en terrenys argilosos o excavades a la roca.

Els cocons son cavitats naturals a la roca de poca profunditat i eren aprofitats pels pagesos. Exemples de cocons en trobem a la Plana del Claper, bosc de Cal Miró o prop de la torre o molí de Sebastià. Sobre els cocons s'hi podia fer (o no) una mena de barraqueta per tal de protegir l'aigua, normalment sense ampit.

Eren èpoques en què la mínima aigua per beure les persones o animals era suficient. Però l'arribada del míldiu al segle XIX fa que l'abastiment d'aigua prop de les vinyes sigui molt necessari per preparar el sulfat; això comportarà la construcció d'abundants cisternes dipòsits arreu del terme. Acostumen a estar prop de rocallisos o a costat de camins o carrerades per tal de poder recollir l'aigua que s'hi escorre fàcilment. Amb decantalls adequats i conservats acuradament, l'aigua es feia anar cap a aquestes cisternes, tot posant una argelaga a l'entrada per filtrar-la.

En molts s'hi construí una protecció tipus barraca, però que normalment s'arrebossava exteriorment amb argamassa (sorra i calç). Al sostre s'hi trobava una fusta d'on penjava la corriola. L'obertura era protegida per un ampit, que podia ser d'obra. Al costat hi acostuma a haver una pica o safareig per a preparar la barreja de calç i sulfat de coure.

4.2 COGULLES

Les cogulles o cadolles són un tercer tipus de dipòsit força més singular. Tenen forma normalment rectangular i són excavats a la roca. Sempre es localitzen a la part baixa d'una superfície rocosa, més o menys àmplia, solcada per unes canals obrades sobre la pedra que aboquen al dipòsit. Al nostre terme no són habituals, però en podem veure una a tocar al molí de Vent o torre del Sebastià.

5. ALTRES ELEMENTS CONSTRUCTIUS AMB PEDRA SECA

Els margeners, a part del elements més coneguts com marges i barraques, construïen altres elements amb finalitats diverses, així com elements curiosos.

Als marges s'hi podien fer amagatalls per guardar-hi les eines per a l'endemà i no haver-les de prendre cap a casa, petits armaris per guardar el càntir o la botella del vi i mantenir-los més frescos, petits aixoplucs aprofitant una balma o un marge, arneres, ...

Endolcir els aliments no era tan fàcil com ara, que disposem de sucre. Els nostres avantpassats feien servir la mel i, per tat, el pagès sempre tenia alguna arna a la seva

disposició. I aprofitant marges encarats a migdia, propera a boscos o zones amb farigola o romaní, s'hi fien uns armaris on es col·locaven les arneres.

Un altre element constructiu amb pedra seca, era l'empedrat de camins. Quan aquests tenien un cert pendent, s'empedraven per tal que l'aigua no els erosionés i fes malbé. També podien picar la roca per tal que fos més planer.

Les conduccions d'aigua també són estructures de pedra seca que podem trobar al terme. La més espectacular és la rasa que recull l'aigua des del camí vell de Sant Vicenç al Vendrell i arriba fins al Camí Ral. Té poc més d'un quilòmetre de longitud, tot recollint l'aigua de les diferents finques per on passa evitant l'erosió de les mateixes per fortes pluges.

També es considera una construcció de pedra seca, aquella que a més de la pedra, utilitza el fang (terra més aviat argilosa barrejada amb aigua) entre les pedres. Així doncs, pallisses i corrals de bestiar també es poden incloure en aquesta tipologia constructiva. Generalment, les pallisses s'han reformat utilitzant altres materials com el ciment, i les que no s'han reformat, han anat caient ja que la coberta era de bigues de fusta i canyes i l'aigua ha fet la seva feina amb els anys. (a les barraques això no passa perquè la coberta també és de pedra)

Pel que fa als corrals, pocs en queden. Normalment tenien dues parts: una coberta i una descoberta, separades per una paret amb grans arcades (habitualment 3). Són edificis molt interessants i de manera especial les arcades de pedra. Caldria també reconèixer aquestes estructures tan característiques i que estan en perill de desaparèixer. I amb elles, tota una forma de vida dels pastors i ramats que a l'estiu anaven a muntanya i l'hivern se'l passaven en aquestes contrades.

6. LES FEINES I EINES DELS MARGENERS

Les necessitats de conreu de la terra en zones amb fort pendent, el fet d'haver de netejar de pedres un terreny per fer-lo conreable, és a dir, la creació d'infraestructures per facilitar l'aprofitament de la terra i altres mancances complementàries són el punt de partida del que actualment es coneix com l'ofici de margener.

Habitualment eren pagesos que combinaven ambdues feines per treure's un sobresou. Però en alguns casos, els margeners més bons podien dedicar-s'hi exclusivament. I els més bons podien passar a mestres de cases.

Processos de construcció

Rabassar. Acció d'aixecar, treballar i netejar de pedres un terreny per aplanar-lo i fer que sigui conreable.

Espedregar. Acció de retirar pedres del camp que impossibiliten el treball i conreu de la terra.

Apanyar pedra . En la primera de les fases, si no està la pedra partida o hi ha un morro de pedra al mig de la finca o a un costat hi ha una pedra molt grossa, amb el mall es trencava.

Fer solament. Fer amb l'aixada la base del marge que s'ha de construir. Les pedres més grosses es col·loquen al solament i s'inicia el procés de construcció mitjançant l'acció de posar fileres de pedres seguint el perímetre del solament.

Tirat el cordill. Marcar la línia que s'ha de seguir a l'hora de pujar les files de pedra perquè quedin rectes.

Falcar. Col·locar entre pedres petites, pedres que fan que les altres quedin immòbils.

Omplir de reble. A la part de darrere de la cara o entre les dues cares, si és un marge de dues cares, s'omple amb pedra més petita o gran però amb formes difícils de treballar o encaixar.

Rastellades. Tècnica per acabar un marge amb pedra llosera, la pedra es col·loca en vertical a la part superior com a acabament del marge i el fa més resistent al moviment de terra.

Eines

Per a preparar (xarmar o rabassar) el terreny: Fes de xarmar, pic, arpiots i aixada

Per a treballar la pedra: Escoda, diferents mides de malls, martell de margener o picapedrer.

Per a moure les pedres: Perpal, perpalina, cabassos, tiràs.

Altres: nyinyola o cordill

7. RUTA PELS VOLTANTS DE SANT VICENÇ

Aquesta ruta és circular i s'inicia al Camí Vell de Sant Vicenç al Vendrell o Camí de Mas d'en Gual, tot tornant al mateix lloc en acabar.

7.1 BARRAQUES DE CAL RABASSÓ

Barraca bessona composta amb entrades independents i de diferent mida (la més alta era pel pagès i la més baixa per l'animal un s´hi pot observar una menjadora). Tenen forma circular i construïdes sobre un rocallís i que alhora servia per recollir l'aigua per a una cisterna excavada a la roca que hi ha al seu costat.. La de la dreta té llinda doble i arc de descàrrega.

7.2 MOLÍ DE VENT O TORRE DEL SEBASTIÀ

Espai format per una torre que en el seu moment fou un molí de vent (Segles XVII-XVIII), l'era de batre, la pallissa i un corral, així com una petita estança per als pastors.

El corral s'utilitzava per a guardar-hi els ramats que feien transhumància, bàsicament de la conca de Barberà. (primavera i estiu estaven a la Conca i tardor i hivern en aquesta zona).

Rep aquest nom perquè el propietari es deia Sebastià. Es va casar amb una tia de l'Àngel Guimerà, per això, aquest autor vendrellenc sovintejava per Sant Vicenç i les propietats dels seus oncles. Per tant coneixia molt bé aquest espai (el molí i els pastors) que després va fer servir per a l'obra Terra Baixa.

Als anys 50 del Segle XX va ser adquirit per uns amics d'Apel·les Fenosa que ho van restaurar i ho van adaptar tal com ho veiem ara, però externament no ha variat massa.

7.3 RESTES D'UNA BARRACA

Malauradament les barraques pateixen l'incivisme. En aquest cas algú va anar desmuntant la falsa cúpula per prendre les lloses. Si una barraca s'ha arriat, podem veure tots els elements a terra (lloses de la falsa cúpula, llindes) en un dels costats. Però en aquest cas no és pas així, i en queda només la base.

Si observem bé, podrem veure com es construeix una barraca: paret interior, paret exterior i entre mig pedruscall.

7.4 CODOLLA

A la part baixa d'un rocallís força gran, hi podem observar excavada a la roca una codolla. Per picar la roca, es feia servir una eina anomenada escoda

7.5 PICA PEL SULFAT I CISTERNA

Al segle XIX arriben d'Amèrica tres plagues de la vinya: el míldiu, l'oïdium i la fil·loxera. Per tal de combatre la primera, calia aplicar una solució amb calç i sulfat de coure. Per això els pagesos van haver de fer moltes cisternes i poder tenir aigua a l'abast. Moltes es feien al costat de carrerades, com aquesta, o aprofitant racallisos i així fer arribar l'aigua de pluja a aquestes cisternes.

Al costat s'hi acostumava a fer una pica per fer la barreja de la calç amb el sulfat i a partir d'aquí anar omplint les màquines d'ensulfatar que es penjaven a l'esquena. De vegades també s'hi feien petits recipients per tal de desfer el sulfat i la calç viva tot deixant-ho en remull uns quants dies. I quan calia es feia la barreja a la, pica gran (i que podem veure també en aquest cas).

7.6 COCÓ

Un cocó és una cavitat natural a la roca per a emmagatzemar aigua i tenen poca profunditat. Aquest cocó està cobert per una petita barraca per a protegir l'aigua dels animals i la brutícia. A l'obertura s'hi posava un feix de redoltes a mode de porta.

Destacar l'alzina que acompanya aquesta construcció.

7.7 BARRACA DE L'OLIVERA

Barraca amb llinda doble amb molt bon estat. I amb lliris a la part superior.

Hi podem veure a la part dreta un marge amb funcions de recer així com una cisterna excavada a la roca.

Cal destacar l'olivera del seu costat. És un exemplar de 3,35 m de diàmetre i que és anterior a la gelada del 1953, per tant un exemplar molt antic que cal preservar.

7.8 BARRACA AMB RECER NATURAL

Barraca petita i bastant baixa. Porta amb una sola llinda (no anivellada) i arc de descàrrega.

Està situada sobre terreny rocós i les mateixes roques, formen a la part posterior un recer natural aprofitat pel pagès per resguardar-se del Mestral (vent de dalt, com s'anomena en aquestes contrades.

7.9 BARRACA DE L'ESCALA

Barraca amb portal trapezoidal molt ben definit, una llinda i arc de descàrrega que sobresurt per damunt del cèrcol. Està envoltada d'un pedregar que li fa de contrafort i de recer a la part esquerre.

A pocs metres podem veure unes escales per tal d'accedir a la parada superior.

7.10 BARRACA

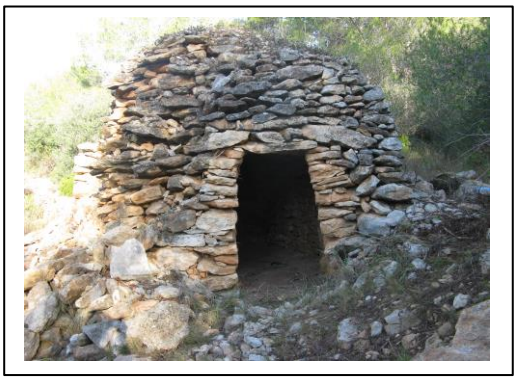

Barraca en un desnivell adossada al marge. Construcció poc acurada amb una llinda molt prima.

La part esquerre s'ha arriat i per tant presenta problemes d'estructura. (no s'hi hauria d'entrar).

Des de l'exterior podem veure un armari a la part dreta ben aconseguit.

7.11 CISTERNA DE VINYA (I)

Cisterna construïda al costat del camí, que li serveix de teulada per a recollir l'aigua. L'interior està recobert de maons i és força profund.

Parets arrebossades amb morter de calç. A la part dreta hi podem veure l'entrada on s'hi posava una argilaga per tal filtrar l'aigua dels materials arrossegats per la pluja-

7.12 BARRACA AMB ARC PRIMITIU

Barraca composta, si bé la destinada a l'animal presenta un enderroc del sostre.

És l'única de la ruta (i de les poques del terme) que presenta un arc primitiu o ametllat. L'interior és molt baixet i podem veure-hi una petita llosa que sobresurt a mode de prestatge per a col·locar-hi el cistell i protegir-lo dels animals.

La part posterior té un contrafort per tal de donar seguretat a la construcció ja que està en un desnivell. A la part esquerre podem veure un petit recer.

7.13 BARRACA RESTAURADA

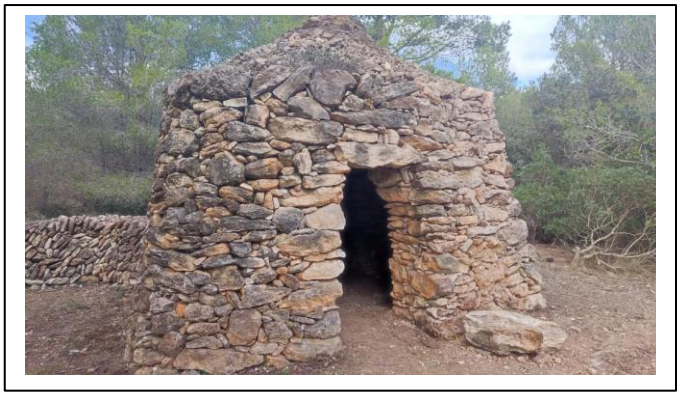

Barraca de planta rectangular, parets atalussades, cantons molt arrodonits i llinda doble. Les pedres que formen la corona són molt grans i la clau és visible des de l'exterior perquè és també molt gran i col·locada per sobre de la terra i pedruscall de la coberta.

Presentava una esllavissada a la part frontal dreta i va ser restaurada pel Grup de Pedra Seca el desembre del 2022. Permet ara una vista interior sense cap problema.

7.14 CARREGADOR

Carregar les portadores al carro era una feina feixuga. Pensem que una portadora pot pesar perfectament 60 kg i fer-ho moltes vegades al llarg del dia, acabava sent molt pesat.

Per això es feien els carregadors com aquest. Es culava el carro a dins i quedava al nivell. D'aquesta manera només calia arrossegar la portadora i no aixecar-la.

7.15 BARRACA

Barraca construïda dins del marge fent que quedi mig soterrada. Situada sobre un rocallís i en molt bon estat de conservació.

Porta ampla i alta amb una llinda amb arc de descàrrega. El seu interior és molt al, i per això és la barraca que recomanem entrar-hi per tal d'observar bé la falsa cúpula.

A la part inferior dreta podem veure un petit armari per guardar el càntir d'aigua o la botella del vi, ja que a l'estar sota terra es conserva més fresc.

Aquesta barraca l'aconsellem per entrar-hi, ja que la seva alçada ens permetrà veure bé la falsa cúpula des de l'interior.

7.16 LES RASETES

Els rabassers tenien peces de terra relativament petites, per això l'aprofitaven al màxim. Però si hi trobaven roca, com era habitual en aquesta zona, se les van enginyar per tal de poder plantar-hi vinya també. Fien unes rases que picaven a la roca i les omplien de terra. Entre elles (si eren perpendiculars al pendent del sòl com en aquest cas) les comunicaven per tal que l'aigua no s'hi quedés i podrís les arrels.

Una feina dura que ens mostra l'esforç que van fer per conrear aquests terrenys.

7.17 BARRAQUES DE CAL VIVES

Barraca com posta comunicades interiorment i amb una única entrada. La primera té una estructura com de passadís i a cada costat hi podem trobar un armari elevat. La interior és de forma molt irregular.

Construïdes sobre un rocallís i adossades a un marge per la part lateral. Porta amb una sola llinda, recer a l a part esquerre de l'entrada i lliris a la part superior.

No és gaire habitual trobar barraques amb aquesta estructura.

7.18 CISTERNA DE VINYA (II)

Cisterna de vinya força gran i amb recobriment interior de ciment

Per ser una cob erta de cisterna, l'estructura és força complerta, més semblant a una barraca que a una cisterna.

La part baixa esquerra està arrebossada amb morter de calç, però no la resta ni l'interior. Exteriorment sembla que s'hagi sobredimensionat amb un cos més estret,. Però és només un efecte estètic, ja que l'interior no és pas així. L'ampit és una llosa amb maons horitzontals a sobre. Dues llindes separades deixant obertura per tal que hi hagi corrent d'aire si es posa una porta.

Mirant l'interior podem veure unes pedres clavades per tal de poder accedir i netejar l'interior sense necessitat d'escala. Conserva també la biga per subjectar la corriola.

Com element curiós, cal destacar la clau de la falsa cúpula. En lloc de ser una pedra plana, és una pedra allargada que penja del sostre cap a l'interior. És un acabament que també trobem en una barraca de la Plana del Claper i rep el nom de barraca mascle.

8 ELEMENTS D'UNA BARRACA (VOCABULARI)

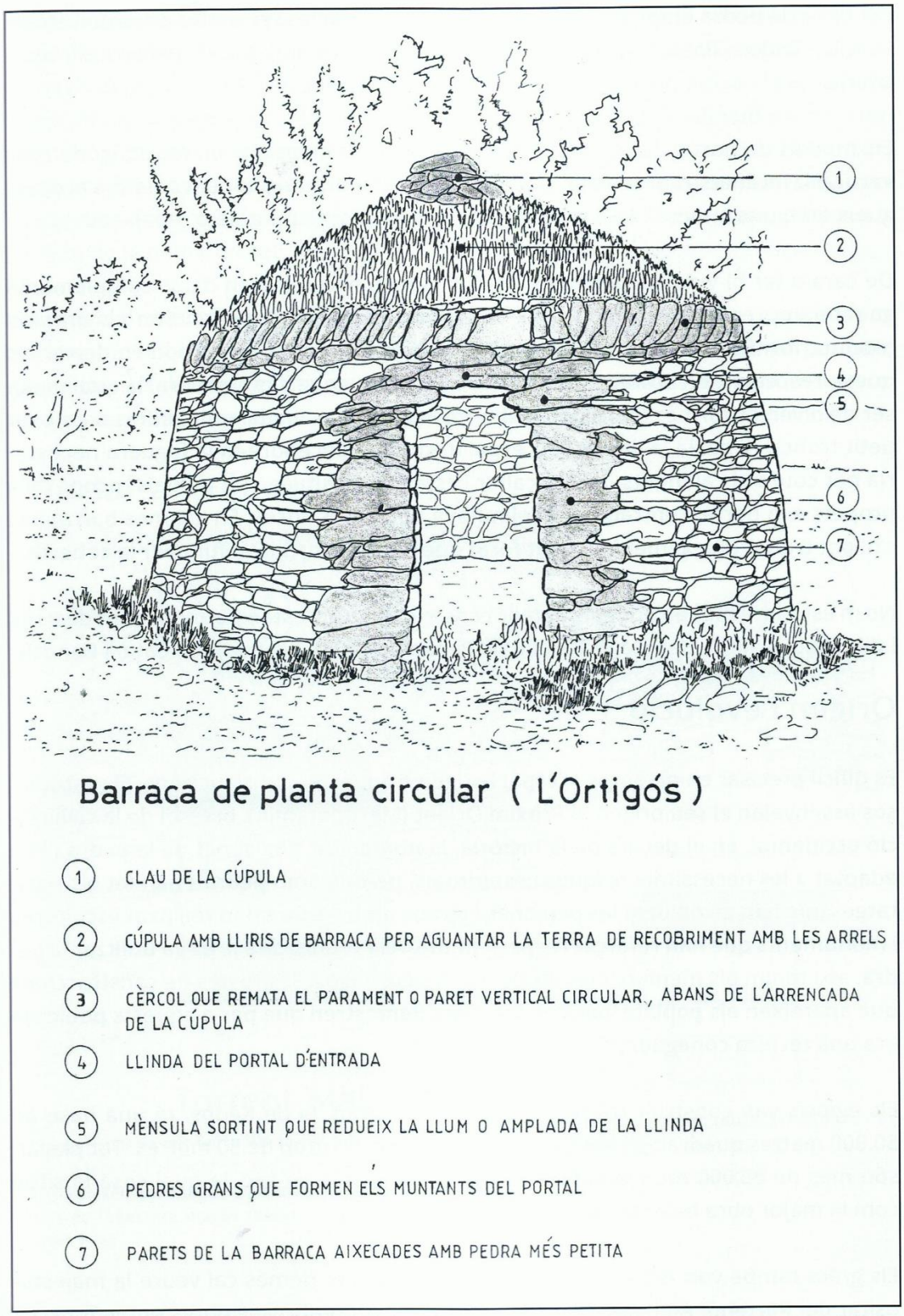

Dibuix Benjamí Català Benach (Bellesa Rural al Baix Penedès)

BIBLIOGRAFIA

CATALÀ BENACH, Benjamí **Bellesa rural al Baix Penedès** Edició de l'autor, març 2006

Wikipedra. Aplicació SIG de l'Observatori del Paisatge de Catalunya
www.wikipedra.catpaisatge.net

http://www.catpaisatge.net/dossiers/pedra_seca/cat/presentacio_catalunya.php